

інтересів направлених на відновлення суб'єктивних цивільних прав. Під охороною суб'єктивних прав та інтересів слід розуміти правове регулювання суспільних відносин з метою забезпечення їх нормального функціонування.

Тобто захист застосовується у випадках, коли цивільне право вже порушене (справи позовного провадження), а охорона цивільних прав та інтересів коли, необхідно створити умови для їх нормальної реалізації.

Тобто слід дійти висновку, що метою окремого провадження – є охорона цивільних прав.

Список використаної літератури:

1. Фурса С.Я. Окреме провадження у цивільному процесі України: Навчальний посібник. – К., 1999. – С. 24; Гражданский процесс Украины / Под ред. Ю.С. Червоного: К. Истина. – 2006. – С. 301; Цивільний процес України /За заг. ред.. Мінченко Р.М.: Херсон Олді-Плюс. – 2014. – С. 397; Окреме провадження в цивільному процесі України / Ківалов С.В., Мінченко Р.М., Погрібний С.О., Чванкін С.А., Андронов І.В.: К., КНТ. – 2011. – С. 34.
2. Цивільний процесуальний кодекс: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №40-42. – Ст. 492.

Сулейманова Сусанна Рефатівна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ ТА МЕДІАЦІЯ: ПОРІВНЯЛЬНО – ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Введення в цивільний процес України інституту врегулювання спору за участю судді викликало жваву дискусію в спільноті юристів. Виникає питання щодо правової природи цього інституту: одні вважають, що це квазі – медіація [1], інші - присудова медіація [2], треті – примирна процедура [3], хтось ототожнює врегулювання спору за участю судді із консиліацією.

В теорії - медіація поділяється на присудову та позасудову. Позасудова – здійснюється нейтральною стороною, медіатором, який пройшов спеціальне навчання, має відповідний сертифікат, займається наданням медіаційних послуг приватно і зареєстрований як медіатор. Сторони до звернення до суду можуть спробувати примиритися за допомогою медіатора.

Якщо справа вже перебуває у суді, примирення також можливе. В Україні сторони можуть звернутися до процедури медіації як до звернення до суду, так і на стадії, коли вже розпочате судове провадження. Варто відмітити, що цивільне процесуальне законодавство не передбачає, яку процесуальну дію повинен вчинити суд у разі звернення обох сторін з клопотанням про надання їм часу для примирення. Вважаємо це прогалиною ЦПК України. Так, наприклад, в пункті 4 частини 1 статті 236 КАС України передбачено, що суд зупиняє провадження у справі у разі звернення обох сторін з клопотанням про надання їм часу для примирення - до закінчення строку, про який сторони заявили у клопотанні. Тому з метою усунення прогалини, доцільно доповнити частину 1 статті 251 ЦПК України новим пунктом 5) «Суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у разі звернення обох сторін з клопотанням про надання їм часу для примирення - до закінчення строку, про який сторони заявили у клопотанні».

Якщо розпочате судове провадження і сторони виявили бажання звернутися до медіатора, вони можуть подати до суду клопотання про перерву в судовому засіданні для надання їм часу для примирення. В такому випадку, відповідно до частини 2 статті 240 ЦПК України, судом може бути оголошено перерву в межах встановлених ЦПК України строків розгляду справи, тривалість якої визначається відповідно до обставин, що її викликали, з наступною вказівкою про це в рішенні або ухвалі.

На заході розрізняють:

- **зовнішню присудову медіацію** - різновид присудової медіації, за якої суддя передає справу на розгляд медіатору, що обраний сторонами та не є суддею або іншим працівником суду, а займається наданням медіаційних послуг приватно і зареєстрований як медіатор;

- **внутрішню присудову медіацію** – різновид присудової медіації, яка проводиться ніби «всередині» суду його працівниками або суддями – медіаторами та поділяється на два різновиди залежно від того, хто є медіатором: 1) проведення медіації іншим суддею суду, де розглядається справа, який не входить до складу суду, що розглядає зазначену справу; 2)

проведення медіації працівниками суду, які не є суддями (наприклад, працівниками апарату суду, помічниками суддів тощо), або спеціальними медіаторами, які працюють у центрі медіації, що знаходиться при суді [4].

ЦПК України передбачає, що врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Проведення врегулювання спору за участю судді не допускається, якщо у справу вступила третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. Між процедурами медіації та врегулювання спору за участю судді є деякі спільні риси, проте відмінностей більше! Розглянемо основні характеристики. Так, об'єднують ці дві процедури принципи добровільності, конфіденційності, нейтральності. Розкриємо докладніше. І в медіації, і в процедурі врегулювання спору за участю судді обидві сторони повинні добровільно зажадати вдатися до цих процедур. Сторони мають повний контроль над процесом медіації/врегулюванням спору за участю судді. Вони можуть в будь-який момент покинути процес медіації/врегулювання спору за участю судді, подавши про останнє заяву, якщо вважають його неефективним. Будь-яка інформація отримана медіатором, чи суддею під час врегулювання спору, а також сторонами є конфіденційною і не підлягає розголошенню. І суддя, і медіатор є нейтральними, незаінтересованими у результаті вирішення справи сторонами. Медіатор і суддя не обтяжені емоційним «багажем» за плечима, який несуть сторони під час виникнення спору. Головна відмінність у принципах полягає в тому, що в медіації сторони самостійно приймають рішення (принцип самовизначеності сторін). Роль медіатора полягає у створенні умов для самостійного знаходження сторонами рішення у своєму спорі. Суддя, на відміну від медіатора, відповідно до положень ЦПК, може запропонувати сторонам шлях мирного врегулювання спору. В західних моделях присудової медіації, наприклад у Німеччині, суддя при врегулюванні спору чітко дотримується структури і базових принципів медіації, він не пропонує сторонам можливі шляхи мирного врегулювання! Це принципово відрізняє модель процедури врегулювання спору за участю судді, запроваджену в Україні від західної моделі присудової медіації за участю судді-медіатора!

Спільні риси між медіацією і врегулюванням спору за участю судді полягають у наявності спільних нарад (за участю всіх сторін і медіатора/судді) і закритих нарад (коли медіатор/суддя залишається наодинці спочатку з однією із сторін, потім з іншою рівну кількість годин). Мета медіації - консенсус на основі концепції win-win, коли результат задовольняє інтереси обох сторін. Мета врегулювання спору за участю судді – компроміс: сторони взаємно поступаються своїми позиціями.

Список використаної літератури:

1. Блажівська О. Врегулювання спору за участю судді та медіація: що спільного в цих інститутах. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/11125> (дата звернення: 01.12.2019).
2. Демидова М. Урегулирование спора с участием судьи: преимущества, недостатки, роли судьи. URL: https://sud.ua/ru/news/blog/106263-uregulirovanie-spora-s-uchastiem-sudji-preimuschestva-nedostatki-rolsudi?fb_action_ids=1395445217236564&fb_action_types=og.comments&fbclid=IwAR1jflWKE-R81GHFNdRqKACliYfrwyD21nIYWxLpPJAVoQj_eS388F4N0vM (дата звернення: 01.12.2019).
3. Кіреєва Н.О., Приймак Є.П. Поняття та правова природа процедури врегулювання спору за участю судді в цивільному процесі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 48.Том 1. С.94-97.
4. Цувіна Т.А. Впровадження інституту присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. К., 2017. С. 195-200.

Цал-Цалко Юлія Юліївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАВДАННЯ ТА СТРОК ПІДГОТОВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Підготовче провадження уявляє собою стадію цивільного процесу, в якій формуються та закладаються основи правильного та швидкого вирішення справи, а її недооцінка, помилки і прорахунки з самого початку дають невірний напрямок усьому судовому розгляду, тягнуть порушення строків розгляду справи і, нерідко, є причинами скасування судових рішень [1, с.146]. Підготовче провадження є самостійною стадією цивільного процесу, яка складається із сукупності процесуальних дій суду та учасників судового процесу, які вчиняються після відкриття провадження з метою з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду або направлених на